

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΩΝ
PANHELLENIC ASSOCIATION OF TRANSLATORS

ΚΟΜΝΗΝΩΝ 17
ΤΚ 546 24
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

17 KOMNINON ST.
GR 546 24
THESSALONIKI

T : +30 2310 266 308
F : +30 2310 266 018
E : INFO@PEM.GR

WWW.PEM.GR

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ / MEMBER OF: **FIT** Fédération Internationale des Traducteurs

**Οι θέσεις της Πανελλήνιας Ένωσης Μεταφραστών
για τη χρήση των γλωσσών στα θεσμικά και λοιπά όργανα
και τους οργανισμούς της ΕΕ
(Μετάφραση κειμένων της ΕΕ για δημόσια χρήση)**

30 Σεπτεμβρίου 2018

Οι θέσεις αυτές διαμορφώθηκαν κατόπιν διαβούλευσης των μελών της ΠΕΜ, με σκοπό να συμμετάσχει η Ένωση στη [δημόσια διαβούλευση που συγκάλυψε η Ευρωπαϊκή Διαμεσολαβήτρια](#).

Για το γενικό πλαίσιο όπως τέθηκε από την Ευρ. Διαμεσολαβήτρια, βλέπε το παράρτημα του παρόντος.

Οι θέσεις που ακολουθούν ευθύς αμέσως οργανώνονται σε ενότητες αντικατοπτρίζοντας τη δομή της διαβούλευσης.

I. Κανόνες και πρακτικές σχετικά με τους γλωσσικούς περιορισμούς

α) Διαπιστώνεται έλλειψη διαφάνειας (και ύπαρξη ελάχιστων επίσημων κανόνων) όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο τα διάφορα τμήματα των διοικητικών υπηρεσιών της ΕΕ καθιστούν τις πληροφορίες διαθέσιμες στις επίσημες γλώσσες της ΕΕ. Αυτό, μεταξύ άλλων, αφορά, για παράδειγμα, τα κριτήρια βάσει των οποίων αποφασίζεται ποια γλώσσα ή ποιες γλώσσες θα χρησιμοποιηθούν σε συγκεκριμένα πλαίσια. Πώς μπορούν να καλυφθούν αυτά τα κενά; Θα πρέπει να θεσπισθούν πρόσθετα κριτήρια και, αν ναι, ποια;

Οι θέσεις μας:

1. Χρειάζονται σαφή και ενιαία κριτήρια που θα διέπουν τον τρόπο με τον οποίο καθίστανται διαθέσιμες οι πληροφορίες από κάθε τμήμα και υπηρεσία της ΕΕ. Υποστηρίζουμε το εξής θεμελιώδες κριτήριο:

- Όλα τα κείμενα που επιτρέπουν στους πολίτες της ΕΕ να γνωρίζουν και να ασκούν ισότιμα τα δικαιώματά τους, πρέπει να μεταφράζονται σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ, με την επιφύλαξη μόνο των διατάξεων της νομοθεσίας για την προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

2. Διότι:

- Όλες οι πληροφορίες που δημοσιεύονται δυνητικά αφορούν όλους τους Ευρωπαίους πολίτες. Είναι θέμα ισονομίας και ίσης μεταχείρισης. Αυτό προκύπτει αβίαστα από την ήδη [δημοσιευμένη γλωσσική πολιτική του ιστοτόπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#) (Σεπτ. 2018): «Οι Ευρωπαίοι έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν τι γίνεται για λογαριασμό τους. Πρέπει επίσης να είναι σε θέση να συμμετέχουν ενεργά, χωρίς να χρειάζεται να μάθουν άλλες γλώσσες. Χρησιμοποιώντας όσο το δυνατόν περισσότερες εθνικές γλώσσες, η ΕΕ και τα θεσμικά της όργανα αποκτούν μεγαλύτερη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα».
- Η έλλειψη διαφάνειας αποτελεί ύψιστο ζήτημα δημοκρατικής διακυβέρνησης και χρηστής διοίκησης.
- Είναι υποχρέωση της ΕΕ να μεταφράζει όλες τις πληροφορίες που απευθύνονται στους πολίτες της σε όλες τις επίσημες γλώσσες.

- Είναι απαράδεκτη κάθε διάκριση μεταξύ των επίσημων γλωσσών της ΕΕ.
- Η προστασία της γλωσσικής πολυμορφίας και της ισονομίας αποτελεί βασικό στόχο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η ΕΕ έχει δεσμευθεί να προστατεύει τη γλωσσική πολυμορφία. Για τους λόγους αυτούς, το δημοσιονομικό κόστος δικαιολογείται.

3. Προτείνουμε:

- Τη θέσπιση ελεγκτικού θεσμού ως θεματοφύλακα της ικανοποίησης των παραπάνω κριτηρίων, με δυνατότητα επιβολής κυρώσεων στα όργανα που δεν τα εφαρμόζουν.

β) Θα πρέπει κάθε θεσμικό όργανο της ΕΕ να διαθέτει γλωσσική πολιτική και, αν ναι, τι θα πρέπει να περιλαμβάνει μια γλωσσική πολιτική; Θα πρέπει οι εν λόγω γλωσσικές πολιτικές να δημοσιεύονται στους ιστότοπους των θεσμικών οργάνων; Πόσο αναλυτική θα πρέπει να είναι μια τέτοια πολιτική όσον αφορά ειδικές περιπτώσεις στις οποίες η επιλογή γλώσσας/γλωσσών είναι περιορισμένη;

Οι θέσεις μας:

4. Η ΕΕ οφείλει να διαθέτει ενιαία γλωσσική πολιτική για όλα τα όργανα. Αυτή πρέπει να δημοσιεύεται σε όλους τους ιστότοπους της ΕΕ. Οι ειδικές περιπτώσεις στις οποίες η επιλογή γλώσσας περιορίζεται πρέπει να προβλέπονται και να είναι ελάχιστες και αιτιολογημένες. Όταν, αντιθέτως, κάθε όργανο ή υπηρεσία της ΕΕ ορίζει τη δική του γλωσσική πολιτική κατά το δοκούν, αδικούνται οι πολίτες και ενθαρρύνεται η διαφθορά.
5. Διότι:
 - Η γλωσσική πολιτική θα πρέπει να μην δημιουργεί γλωσσικούς φραγμούς, με σεβασμό στην πολιτισμική και γλωσσική πολυμορφία της ΕΕ.
 - Μόνο μια ενιαία και δημοσιευμένη πολιτική μπορεί να προστατέψει ειδικά τις γλώσσες μικρότερης διάδοσης.
 - Κάθε πολίτης έχει δικαίωμα να ξέρει τους κανόνες δημοσιότητας της ΕΕ. Οι πολίτες αναζητούν στις μηχανές αναζήτησης στη δική τους γλώσσα.

γ) Θα πρέπει κάθε θεσμικό όργανο να διαθέτει πολιτική για τις περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να παρέχει μεταφράσεις πληροφοριών ή εγγράφων κατόπιν αιτήματος; Εάν ναι, πώς μπορεί να οριοθετηθεί αυτή η πολιτική ώστε να αποφεύγονται δυσανάλογες δαπάνες;

Οι θέσεις μας:

6. Στο πλαίσιο της θέσης μας υπέρ του κανόνα να μεταφράζεται ό,τι επιτρέπει στους πολίτες να γνωρίζουν και να ασκούν όλα τα δικαιώματά τους (θέση 1), θεωρούμε ότι ελαχιστοποιείται η ανάγκη υποβολής αιτημάτων για τη μετάφραση συγκεκριμένων πληροφοριών ή εγγράφων. Επιπλέον, για κάθε κείμενο πρέπει ο τίτλος και η σύνοψη του περιεχομένου του να είναι διαθέσιμα σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ.

7. Διότι:

- Η μετάφραση κατά κανόνα και όχι κατ' εξαίρεση (ή κατ' απαίτηση) αποτελεί, πέραν των όσων έχουμε παραθέσει ήδη, και επένδυση που προσθέτει αξία, ενώ δεν μπορεί να θεωρηθεί δυσανάλογη δαπάνη.
- Οι πολύπλοκοι ειδικοί κανόνες δημιουργούν συνθήκες άνθησης της διαφθοράς και ανισότητας απέναντι στον νόμο.
- Οι πολίτες πρέπει να γνωρίζουν τι είναι διαθέσιμο, ώστε να μπορούν να το ζητήσουν.

8. Προτείνουμε:

- Απευθυνθείτε στα μέλη των επαγγελματικών ενώσεων μεταφραστών και διερμηνέων.
- Τα όργανα της ΕΕ μπορούν να αξιοποιήσουν και να συντονίσουν το πολυάριθμο ανθρώπινο δυναμικό τους, όπως και τους ασκούμενους μεταφραστές τους.
- Ήδη υπάρχουν αρκετές ψηφιακές δομές (π.χ. το σύστημα IMI) που επιτρέπουν τη διασύνδεση των οργάνων της ΕΕ με τους εθνικούς φορείς. Υπάρχει λοιπόν πολυάριθμο, ήδη μισθοδοτούμενο ανθρώπινο δυναμικό που μπορεί να αξιοποιηθεί και επιβάλλεται να καταρτιστεί κατάλληλα στις μεταφραστικές δεξιότητες.

II. Ιστότοποι της ΕΕ

δ) Ποιες γενικές γλωσσικές αρχές θα πρέπει να ισχύουν για τους ιστότοπους των θεσμικών οργάνων της ΕΕ; Ειδικότερα, ποια τμήματα των ιστοτόπων της ΕΕ πιστεύετε ότι θα πρέπει να είναι διαθέσιμα σε όλες ή σε πολλές από τις γλώσσες της ΕΕ;

Οι θέσεις μας:

9. Από τη στιγμή που ένας ιστότοπος θεσμικού οργάνου της ΕΕ περιέχει πληροφορίες που επιτρέπουν στους πολίτες να γνωρίζουν ή να ασκούν τα δικαιώματά τους (θέση 1), αυτές οι πληροφορίες πρέπει να παρέχονται σε όλες τις επίσημες γλώσσες της, χωρίς εξαίρεση τμημάτων του ιστότοπου.

10. Διότι:

- Αυτό προβλέπεται από την ήδη δημοσιευμένη γλωσσική πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Αντιγράφουμε (Σεπτ. 2018): «Οι Ευρωπαίοι έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν τι γίνεται για λογαριασμό τους. Πρέπει επίσης να είναι σε θέση να συμμετέχουν ενεργά, χωρίς να χρειάζεται να μάθουν άλλες γλώσσες».
- Οι ενέργειες και αποφάσεις των θεσμικών οργάνων αφορούν όλους τους πολίτες της ΕΕ. Στον βαθμό που οι ιστότοποι των θεσμικών οργάνων είναι βασική πηγή πληροφόρησης για τους Ευρωπαίους πολίτες, θα πρέπει οπωσδήποτε να είναι διαθέσιμοι σε όλες τις γλώσσες, για λόγους ίσης μεταχείρισης, ισονομίας και διασφάλισης της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.
- Τίθενται σοβαρά δεοντολογικά ζητήματα όταν επιτρέπεται στους αξιωματούχους της ΕΕ να επιλέγουν ποιες πληροφορίες θα γίνουν δημοσίως διαθέσιμες σε κάθε γλώσσα.
- Ακόμη κι αν κάποια διαδικασία διεξάγεται μεταξύ ΕΕ και περιορισμένου κύκλου ενδιαφερομένων, γεννάται υποχρέωση λογοδοσίας προς το σύνολο των Ευρωπαίων πολιτών. Ενδεικτικά, μια προκήρυξη της ΕΕ που αφορά ελάχιστες εταιρείες οι οποίες διαθέτουν την απαραίτητη εξειδίκευση, αφορά ταυτόχρονα και τους πολίτες ως αντικείμενο λογοδοσίας.

ε) Θα ήταν χρήσιμο αν κάποια βασικά ζητήματα παρουσιάζονταν συνοπτικά σε όλες ή σε πολλές από τις επίσημες γλώσσες;

Οι θέσεις μας:

11. Η βασική μας θέση (θέση 1) καλύπτει και αυτό το ερώτημα.

12. Διότι:

- Το βασικό κριτήριο επιλογής κειμένων που μεταφράζονται (ή όχι) σε όλες τις επίσημες γλώσσες δεν μπορεί να είναι μια υποκειμενική αξιολογική κρίση («βασικό/μη βασικό»), αλλά η διασφάλιση της πρόσβασης των Ευρωπαίων πολιτών στα δικαιώματά τους.

στ) Είναι αποδεκτό σε ορισμένες περιπτώσεις να παρέχεται υλικό σε μικρό αριθμό γλωσσών, αντί σε όλες τις επίσημες γλώσσες; Εάν ναι, ποια θα πρέπει να είναι τα κριτήρια επιλογής αυτών των γλωσσών (για παράδειγμα, μέγεθος του πληθυσμού που μιλά τη συγκεκριμένη γλώσσα, επίπεδο γλωσσικής πολυμορφίας στον πληθυσμό, κ.λπ.);

13. Η βασική μας θέση (θέση 1) καλύπτει και αυτό το ερώτημα. Υλικό που δεν καλύπτεται από τη βασική μας θέση, λ.χ. εσωτερική συνεννόηση μεταξύ αξιωματούχων, έχει νόημα να παρέχεται σε λιγότερες γλώσσες.

III. Δημόσιες διαβουλεύσεις

ζ) Τον Απρίλιο του 2017 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέσπισε νέους εσωτερικούς κανόνες, βάσει των οποίων τα έγγραφα που αφορούν δημόσιες διαβουλεύσεις για «πρωτοβουλίες προτεραιότητας» στο πλαίσιο του ετήσιου προγράμματος εργασίας της Επιτροπής θα πρέπει να δημοσιεύονται σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ. Όλες οι υπόλοιπες δημόσιες διαβουλεύσεις θα πρέπει να είναι διαθέσιμες τουλάχιστον στα αγγλικά, τα γαλλικά και τα γερμανικά. Οι δημόσιες διαβουλεύσεις «ευρύτερου δημόσιου ενδιαφέροντος» θα πρέπει να καθίστανται διαθέσιμες σε επιπλέον γλώσσες. Περαιτέρω, «οι σελίδες διαβούλευσης ή σύνοψη αυτών θα πρέπει να μεταφράζονται σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ». Κατά την άποψή σας, αυτή η πολιτική εξασφαλίζει τη σωστή ισορροπία ανάμεσα στην ανάγκη για σεβασμό και υποστήριξη της γλωσσικής πολυμορφίας, αφενός, και στους διοικητικούς και δημοσιονομικούς περιορισμούς, αφετέρου; Θα μπορούσε αυτού του είδους η πολιτική να υιοθετηθεί εύλογα και από άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ;

Οι θέσεις μας:

14. Η βασική μας θέση (θέση 1) καλύπτει και αυτό το ερώτημα.

15. Διότι:

- Οι νέοι εσωτερικοί κανόνες που θέσπισε η Ευρ. Επιτροπή τον Απρίλιο του 2017 είναι το **ελάχιστο** πρώτο βήμα και πρέπει να γενικευθεί.
- Εξ ορισμού, μια διαβούλευση είναι δημόσια μόνο όταν είναι προσβάσιμη σε όλους τους πολίτες της ΕΕ. Κατά συνέπεια, πρέπει να είναι διαθέσιμη σε όλες τις επίσημες γλώσσες αυτής.
- Διαβουλεύσεις που δημοσιεύονται μόνο σε λίγες γλώσσες αποκλείουν, άρα αδικούν όλους τους πολίτες της ΕΕ που δεν τις καταλαβαίνουν. Επιπλέον, δυσχεραίνουν ακόμη περισσότερο τη δεινή θέση των γλωσσών μικρότερης διάδοσης.

IV. Λοιπά θέματα

η) Η μοναδική ειδική νομοθεσία σχετικά με τη χρήση γλωσσών από τις διοικητικές υπηρεσίες της ΕΕ χρονολογείται από το 1958, όταν υπήρχαν έξι κράτη μέλη και τέσσερις επίσημες γλώσσες. Πιστεύετε ότι, υπό τις παρούσες συνθήκες, θα ήταν χρήσιμη μια νέα νομοθεσία; Ή πιστεύετε ότι ο χειρισμός των γλωσσικών ζητημάτων επιτυγχάνεται καλύτερα χωρίς λεπτομερές νομικό πλαίσιο;

Οι θέσεις μας:

16. Απαιτείται νέο νομοθετικό πλαίσιο καθολικής ισχύος σχετικά με τη χρήση γλωσσών από τις διοικητικές υπηρεσίες της ΕΕ. Η θέσπιση αυτής πρέπει να γίνει με την ταχύτερη δυνατή διαδικασία. Μέχρι να θεσπιστεί (μεταβατική περίοδος), η ΕΕ οφείλει να ακολουθεί ως σωστή και δίκαιη πρακτική μια νέα, σαφή, ενιαία γλωσσική πολιτική με γνώμονα τη δημοσίευση σε όλες τις επίσημες γλώσσες όλων των κειμένων που επιτρέπουν στους Ευρωπαίους πολίτες να γνωρίζουν και να ασκούν τα δικαιώματά τους.

17. Διότι:

- Μόνο ένα ανανεωμένο νομικό πλαίσιο μπορεί να προστατέψει την πολυγλωσσία, αλλά και να συγκρατήσει τις δαπάνες.
- Μόνο διά νόμου μπορεί να υπάρξει πρόνοια για την προστασία των λιγότερο ομιλούμενων επίσημων γλωσσών, των μη επίσημων γλωσσών, αλλά και των διαλέκτων.
- Ο προληπτικός και κατασταλτικός έλεγχος των πρακτικών που ακολουθούν οι υπηρεσίες της ΕΕ είναι εφικτός μόνο όταν υπάρχει νόμος.

θ) Κάθε αύξηση του όγκου των πληροφοριών και των εγγράφων που δημοσιεύονται σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ συνεπάγεται επιπλέον δαπάνες μετάφρασης. Πώς προτείνετε να καλύπτονται αυτές οι επιπλέον δαπάνες; Από άλλο κονδύλιο του προϋπολογισμού της ΕΕ; Μέσω ειδικά προβλεπόμενης πρόσθετης χρηματοδότησης από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη; Με άλλον τρόπο;

Οι θέσεις μας:

18. Η ΕΕ θεωρεί εξ ορισμού τη μετάφραση ως κέντρο κόστους (cost centre), ως απευκταία πηγή δαπανών δηλαδή. Πρόκειται για θεμελιωδώς ανορθολογική λογιστική προσέγγιση: **Η Μετάφραση είναι Επένδυση, όχι κόστος.** Η μετάφραση όλου αυτού του υλικού θα προσθέσει ανυπολόγιστη αξία στην ευρωπαϊκή οικονομία, και θα γεννήσει πολλαπλάσιο τζίρο, διότι χάρη στην ελεύθερη διάθεση ενός προοδευτικά μεγεθυνόμενου πολυγλωσσικού σώματος κειμένων στο διαδίκτυο **θα δημιουργηθούν νέες επαγγελματικές δραστηριότητες, καινοτομίες και πολλές θέσεις εργασίας.** Είμαστε στη διάθεσή σας με πιο λεπτομερείς αναλύσεις.
19. Ως εκ τούτου, η επένδυση στη μετάφραση, όπως κάθε άλλη επένδυση σε έργα της ΕΕ, πρέπει να καλυφθεί αποκλειστικά από κονδύλια του προϋπολογισμού της ΕΕ. Αυτός συντίθεται κυρίως από τις εισφορές των κρατών-μελών της.
20. Αν χρειάζεται πρόσθετη χρηματοδότηση, αυτή πρέπει να προέλθει σε αναλογικά μεγαλύτερο βαθμό από τα κράτη των οποίων οι επίσημες γλώσσες έχουν κυρίως ωφεληθεί από τη μεροληπτική γλωσσική πολιτική που ακολουθεί μέχρι σήμερα η ΕΕ.
21. Δεν μπορεί να είναι αποδεκτό οποιοδήποτε χρηματοδοτικό πλαίσιο δημιουργεί αθέμιτο ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών-μελών, λ.χ. με κάποιο είδος ανταποδοτικότητας («τόσα Ευρώ για τόσα εκατομμύρια λέξεις»).
22. Σημειώνουμε ότι οι δαπάνες μετάφρασης υπερεκτιμώνται συστηματικά στις εκθέσεις κόστους/οφέλους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
23. Υπάρχουν χιλιάδες επαγγελματίες μεταφραστές-μέλη ενώσεων που εκπροσωπούν επάξια όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ.
24. Υπάρχει επίσης αρκετό αναξιοποίητο ανθρώπινο δυναμικό που ήδη μισθοδοτείται από την ΕΕ ή εξασκείται στους κόλπους της, η μεταφραστική κατάρτιση και ορθολογική αξιοποίηση του οποίου θα μειώσει τη μεταφραστική δαπάνη ακόμη περισσότερο. Ομοίως, μπορεί να καταρτισθεί και να αξιοποιηθεί επιστημονικό ανθρώπινο δυναμικό από τα κράτη-μέλη.

25. Μπορούν να ανακατευθυνθούν κονδύλια που τώρα επενδύονται στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών DSI (e-Translation, Automated Translation) από την ΕΕ. Αντί η ΕΕ να συνεχίσει την τακτική της να θέσει υπό τον έλεγχο της μεγάλα αλλά στενού εύρους σώματα κειμένων για να επιτύχει την αυτόματη «μετάφραση» διοικητικών κειμένων, με αποτελέσματα μηδαμινής αξιοπιστίας, μπορεί **να χρηματοδοτήσει τη μετάφραση των ιστοτόπων και άλλων δημόσιων κειμένων της σε όλες τις επίσημες γλώσσες από μεταφραστές και επιστημονικό προσωπικό με μεταφραστικές δεξιότητες**. Έτσι θα αποκτήσει ένα ευρύτατο, πλούσιο, χρήσιμο και πραγματικά πρωτότυπο σώμα κειμένων, ωφελούμενη πολλαπλά από την επένδυσή της.
26. Η Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης και οι άλλες μεταφραστικές και ορολογικές υπηρεσίες της ΕΕ χρειάζονται ενίσχυση σε πόρους, ανθρώπινο δυναμικό, οργάνωση και τεχνολογίες υποβοήθησης της μεταφραστικής διαδικασίας.

ι) Σε ποιον βαθμό μπορεί να χρησιμοποιηθεί η τεχνολογία για τη μετάφραση μεταξύ των διαφόρων γλωσσών της ΕΕ; Στον βαθμό που η «μηχανική» μετάφραση ενδεχομένως να μην είναι πάντα απόλυτα ακριβής, είναι αυτό ένα «τίμημα» που μπορούμε να αποδεχθούμε για την εξασφάλιση ταχύτερης και οικονομικότερης μετάφρασης των εγγράφων;

Οι θέσεις μας:

27. Δεν δεχόμαστε ως βάση συζήτησης την ανάθεση σε λογισμικό της κύριας ευθύνης για το μεταφραστικό αποτέλεσμα. Οι πολίτες της ΕΕ δικαιούνται απόλυτη ακρίβεια και όχι ποιότητα επιπέδου gisting (αδρής, προσεγγιστικής συνόψισης), αφού βάσει των κειμένων αυτών μαθαίνουν και ασκούν τα δικαιώματά τους. Για όλους τους λόγους που αναφέραμε στις θέσεις μας πιο πάνω, το τίμημα αυτό είναι απαραίτητα υψηλό.

28. Διότι:

- Όσο αυξάνονται οι βαθμοί γλωσσικής ελευθερίας (context sensitivity) των κειμένων, η αξιοπιστία της μηχανικής μετάφρασης μειώνεται αποδεδειγμένα
- Η εμπλοκή μεταφραστών σε όλα τα στάδια (μετάφραση-διόρθωση-επιμέλεια) είναι εκείνη που εκ των πραγμάτων εξασφαλίζει το κατάλληλο σε ακρίβεια αποτέλεσμα και ελαχιστοποιεί τους σοβαρούς κινδύνους που προκύπτουν από τις ανακρίβειες των κειμένων. Επιπλέον, οι επαγγελματίες μεταφραστές φέρουν επώνυμη ευθύνη για το προϊόν τους, αλλά δεν ισχύει το ίδιο για τους αλγόριθμους.
- Αποτελεί αθέμιτο ανταγωνισμό και εξαπάτηση του αγοραστή και των τελικών χρηστών η παράδοση μηχανικά μεταφρασμένου υλικού ως δήθεν έργου ανθρώπων. Πρέπει υποχρεωτικά κάθε μετάφρασμα να σημαίνεται όταν πρόκειται για προϊόν μηχανικής μετάφρασης, ώστε οι χρήστες να γνωρίζουν τους κινδύνους από τη χρήση του.
- Είναι υπερβολικά στενό το εύρος εφαρμογής με ικανοποιητικά αποτελέσματα της τρέχουσας τεχνολογίας μηχανικής μετάφρασης. Για παράδειγμα, απαιτεί κείμενα με υψηλό βαθμό επανάληψης και τυποποιημένη γλώσσα. Αυτά αποτελούν ένα πολύ μικρό ποσοστό των κειμένων που απευθύνονται στους πολίτες της ΕΕ.
- Σε κάθε περίπτωση, η εργασία αποτελεί ύψιστης αξίας ανθρώπινο αγαθό. Η δημιουργία θέσεων εργασίας στον τομέα της μετάφρασης και διερμηνείας αποτελεί (όπως είπαμε) επένδυση για την ΕΕ.

Παράρτημα: Το γενικό πλαίσιο της διαβούλευσης

(Όπως τέθηκε από την Ευρωπαϊκή Διαμεσολαβήτρια και γνωστοποιήθηκε στα μέλη της ΠΕΜ για να σχηματίσουν άποψη πριν συμβάλουν με τη γνώμη τους.)

Η γλώσσα αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του τρόπου με τον οποίο επικοινωνούμε. Η Ευρωπαϊκή Ένωση –με 28 κράτη μέλη, 24 επίσημες γλώσσες και πάνω από 500 εκατομμύρια πολίτες– έχει δεσμευθεί να σέβεται και να διαφυλάσσει τη γλωσσική πολυμορφία ως μέρος της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Αυτή η δέσμευση προβλέπεται ρητά στις Συνθήκες της ΕΕ[2] και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ[3].

Οι γλώσσες που χρησιμοποιούνται από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ κατά την επικοινωνία τους με το κοινό έχουν επομένως μεγάλη σημασία. Σε αυτόν τον τομέα έχουν θεσπιστεί κάποια συγκεκριμένα γλωσσικά δικαιώματα. Οι πολίτες της ΕΕ έχουν το δικαίωμα να απευθύνονται γραπτώς σε οποιοδήποτε θεσμικό όργανο της ΕΕ στην επίσημη γλώσσα της επιλογής τους και να λαμβάνουν απάντηση στην ίδια γλώσσα[4]. Η νομοθεσία της ΕΕ πρέπει, στο σύνολό της, να δημοσιεύεται σε όλες τις επίσημες γλώσσες, προκειμένου οι πολίτες να κατανοούν την ισχύουσα νομοθεσία. Πέραν αυτών των συγκεκριμένων περιπτώσεων, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν κάποια διακριτική ευχέρεια ως προς τις γλώσσες που χρησιμοποιούν σε ειδικές περιπτώσεις. Ο τρόπος με τον οποίο ασκείται αυτή η διακριτική ευχέρεια αποτελεί ζήτημα χρηστής διοίκησης.

Ο αριθμός των επίσημων γλωσσών έχει αυξηθεί από τέσσερις (το 1958) σε 24 σήμερα. Το γεγονός αυτό θέτει πολλές προκλήσεις για τη δημόσια διοίκηση της ΕΕ. Κάποιες από τις συχνότερα αναφερόμενες πρακτικές δυσκολίες που ανακύπτουν είναι οι αυξημένες δαπάνες μετάφρασης, η βραδύτερη λήψη αποφάσεων και οι αποκλίσεις μεταξύ των γλωσσικών αποδόσεων. Υποστηρίζεται ότι η γλωσσική πολυμορφία και η γλωσσική ισότητα δεν θα πρέπει να είναι απόλυτες και ότι θα πρέπει να συμβιβάζονται με τη διοικητική αποδοτικότητα και τους δημοσιονομικούς περιορισμούς.

Εφόσον πολλοί από τους πολίτες της ΕΕ μιλούν μόνο μία επίσημη γλώσσα (ή περιορισμένο αριθμό επίσημων γλωσσών)[5], οι περιορισμοί στη χρήση των επίσημων γλωσσών περιορίζουν την ικανότητα των πολιτών να επικοινωνούν με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Είναι σημαντικό να εξασφαλίζεται ότι τυχόν περιορισμοί στη χρήση των γλωσσών είναι αναλογικοί και δίκαιοι. Τα θεσμικά όργανα και οι οργανισμοί της ΕΕ θα πρέπει, για παράδειγμα, να εξετάζουν προσεκτικά τις περιπτώσεις στις οποίες είναι αποδεκτή η επικοινωνία ή η εκτέλεση του διοικητικού έργου σε μία ή σε ορισμένες μόνο επίσημες γλώσσες.

Τα τελευταία χρόνια η Ευρωπαϊκή Διαμεσολαβήτρια εξέτασε τις γλωσσικές πολιτικές ορισμένων θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Ένα από τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε ήταν ότι τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν το δικαίωμα να περιορίζουν τη χρήση γλωσσών σε εσωτερικές επικοινωνίες και έγγραφα[6]. Άλλο ένα συμπέρασμα ήταν ότι είναι θεμιτή η εισαγωγή γλωσσικών περιορισμών σε διοικητικές διαδικασίες με εξωτερικούς ενδιαφερόμενους, π.χ. σε δημόσιους διαγωνισμούς και προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, όπου η επικοινωνία διεξάγεται μεταξύ της ΕΕ και περιορισμένου κύκλου ενδιαφερομένων. Ωστόσο, η Διαμεσολαβήτρια επισημαίνει ότι διαπιστώνονται σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των θεσμικών οργάνων: επί του παρόντος, οι γλωσσικοί περιορισμοί και οι κανόνες τους, όπου υπάρχουν, διαφέρουν μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Ελλείπει σαφών κανόνων και ορθής αιτιολόγησης για την εφαρμογή περιορισμένων γλωσσικών καθεστώτων, το ενδεχόμενο να δημιουργείται σύγχυση στο κοινό δεν θα πρέπει να προκαλεί έκπληξη.

Ιδιαίτερο σημείο προβληματισμού αποτελεί η χρήση των γλωσσών στους ιστότοπους των θεσμικών οργάνων, οι οποίοι καταλέγονται μεταξύ των πρώτων πηγών πληροφόρησης για όσους ενδιαφέρονται για τις πολιτικές και τα προγράμματα της ΕΕ. Φαίνεται ότι κάθε θεσμικό όργανο της ΕΕ λαμβάνει τη δική του απόφαση όσον αφορά το κατά πόσον το περιεχόμενο του ιστοτόπου του θα μεταφραστεί (και, ενδεχομένως, ποια τμήματα αυτού και σε ποιες γλώσσες). Εάν οι ιστότοποι δεν είναι διαθέσιμοι σε όλες τις επίσημες γλώσσες, η πρόσβαση σε πληροφορίες πιθανόν να είναι δύσκολη ή αδύνατη για μεγάλο μέρος του κοινού.

Μια ακόμη πηγή προβληματισμού αποτελούν οι δημόσιες διαβουλεύσεις που έχουν στόχο να συγκεντρώσουν τις απόψεις του κοινού σχετικά με νέες πολιτικές ή πιθανές νομοθετικές προτάσεις. Οι γλωσσικοί περιορισμοί σε αυτές τις δημόσιες διαβουλεύσεις είναι πιθανό να περιορίζουν σημαντικά την ικανότητα του «μέσου» πολίτη να συνεισφέρει στις εν λόγω διαβουλεύσεις.

ΤΕΛΟΣ